

**Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Кафедра менеджменту**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Перший проректор
О.О. Адзюковський

“ _____ ” _____ 20__ року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Бізнес-планування»**

спеціальність 073 «Менеджмент»
факультет менеджменту

Дніпро
2018 рік

Робоча програма «Бізнес-планування» для студентів за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Розробник: доцент кафедри менеджменту, кандидат технічних наук Усатенко Олександр Васильович.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри менеджменту

Протокол від “ ____ ” _____ 20__ року № ____

Завідувач кафедри менеджменту

_____ (В.Я. Швець)
(підпис)

“ ____ ” _____ 20__

Схвалено методичною комісією кафедри за спеціальністю 073 „Менеджмент”

Протокол від “ ____ ” _____ 20__ року № ____

Голова _____ (В.Я. Швець)
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5,5	Галузь знань 07 «Управління і адміністрування»	За вибором	
	Спеціальність 073 «Менеджмент»		
Модулів - 2		Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання не передбачено		Семестр	
Загальна кількість годин – 165		7-й	7-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 6 самостійної роботи студента – 21,5	Ступінь вищої освіти: бакалавр	-	10 год.
		Практичні	
		36 год.	6 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		99 год.	129 год.
		Індивідуальні завдання:	
		30 год.	20 год.
		Вид контролю:	
залік	залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання – 0,28;
- для заочної форми навчання – 0,11.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування у студентів комплексу професійних знань із теоретичних та практичних засад бізнес-планування.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- вивчення теоретичних основ бізнес-планування;
- набуття навичок оцінювання економічної ефективності інвестиційних проектів;
- дослідження сутності інвестиційних ризиків при бізнес-плануванні;
- формування вмінь використання сучасних програмних засобів для автоматизації економічних розрахунків при бізнес-плануванні;

- аналіз особливостей маркетингового, виробничого, організаційного та фінансового блоків бізнес-плану.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- сутність бізнес-плану та їх основні різновиди;
- типову структуру бізнес-плану;
- вимоги до оформлення та стилю написання бізнес-плану;
- основні показники оцінки ефективності бізнес-плану;
- методи оцінювання ризиків при бізнес-плануванні.

вміти:

- складати план маркетингової, виробничої, організаційної та фінансової діяльності як структурні елементи бізнес-плану;
- моделювати грошові потоки від реалізації бізнес-плану;
- оцінювати ефективність та ризики бізнес-плану на основі прогнозних грошових потоків;
- застосовувати сучасні програмні засоби для автоматизації фінансово-економічних розрахунків при бізнес-плануванні.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти складання бізнес-плану

Тема 1. Цілі, завдання і функції бізнес-планування

Визначення бізнесу і бізнес-плану. Цілі і задачі бізнес-плану. Класифікація бізнес-проектів. Відображення у бізнес-плані зовнішнього та внутрішнього середовища. Інформаційне забезпечення при бізнес-плануванні. Вимоги до стилю оформлення бізнес-плану.

Тема 2. Технологія розробки бізнес-плану

Порядок розробки бізнес-плану. Типові помилки у бізнес-плануванні. Схема складання бізнес-плану. Процес бізнес-планування фірми. Структура та основні розділи бізнес-плану.

Змістовий модуль 2. Розробка бізнес-плану

Тема 3. Продукт (послуги) фірми і ринок

Цілі, логіка розробки та структура розділу “Галузь, фірма та її продукція”. Аналіз поточного стану справ у галузі. Основні складові концепції “поведінки” фірми в галузі. Загальна характеристика фірми. Продукт та (або) послуги фірми. Захист продукції патентами, товарними знаками. Перспективи розвитку бізнесу в майбутньому. Цілі, логіка розробки та структура розділу “Дослідження ринку”. Загальна характеристика ринку продукту. Вибір цільового ринку продукції фірми. Обґрунтування вибору місцезнаходження фірми. Оцінка впливу зовнішніх чинників на бізнес. Конкурентна позиція фірми

Тема 4. Маркетинг-план

Завдання маркетинг-плану. Цілі та логіка розробки маркетинг-плану. Етапи процесу формування цілей маркетингової діяльності фірми. Стратегія маркетингу. Етапи опрацювання стратегії маркетингу. Засоби реалізації стратегії маркетингу. Прогнозування обсягів продажу продукції фірми

Тема 5. Виробничий план

Завдання та логіка розробки виробничого плану. Зміст виробничого плану. Основні виробничі операції. Машина та устаткування. Сировина, матеріали, комплектуючі вироби. Виробничі й невикористані приміщення. Додаткові відомості, що можуть бути наведені у виробничому плані.

Тема 6. Організаційний план

Цілі та логіка розробки організаційного плану. Структура організаційного плану. Характеристика основних розділів організаційного плану. Обґрунтування вибору організаційної форми бізнесу. Визначення потреб фірми в персоналі. Власники фірми й команда менеджерів. Організаційна схема управління фірмою. Кадрова політика фірми.

Тема 7. Оцінка ризиків

Сутність ризику. Типи можливих ризиків. Цілі розробки та структура розділу “Оцінка ризиків”. Концепція управління ризиками. Способи реагування на небезпеки та загрози для бізнесу фірми. Заходи з мінімізації або нейтралізації негативних наслідків можливих ризиків. Страхування ризиків.

Тема 8. Фінансовий план

Завдання розробки та значення фінансового плану. Особливості розробки фінансового плану. Структура фінансового плану. Завдання розробки та процедура складання: плану доходів і витрат, плану грошових надходжень та виплат, планового балансу. Очікувані фінансові коефіцієнти. Аналіз чутливості. Фінансові потреби фірми й умови повернення коштів потенційним кредиторам та інвесторам.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	ла б.	інд.	с. р.		л	п	ла б.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1.												
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти складання бізнес-плану												
Тема 1. Цілі, завдання і функції бізнес-планування	7		2			5	9	1				8
Тема 2. Технологія розробки бізнес-плану	14		4			10	9	1				8
Разом за змістовим модулем 1	21		6			15	18	2				16
Змістовий модуль 2. Розробка бізнес-плану												
Тема 3. Продукт (послуги) фірми і ринок	19		5			14	18	1	1			16
Тема 4. Маркетинг-план	19		5			14	27	2	1			24
Тема 5. Виробничий план	19		5			14	18	1	1			16
Тема 6. Організаційний план	19		5			14	18	1	1			16
Тема 7. Оцінка ризиків	19		5			14	18	1	1			16
Тема 8. Фінансовий план	19		5			14	27	2	1			24
Разом за змістовим модулем 2	114		30			84	127	8	6			113
Модуль 2. Індивідуальне завдання												

Написання розрахункового завдання (контрольної роботи – реферату для заочної форми навчання)	30				30		20				20	
Усього годин	165		36		30	99	165	10	6		20	129

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1	Тема 1. Цілі, завдання і функції бізнес-планування	2	-
2	Тема 2. Технологія розробки бізнес-плану	4	-
3	Тема 3. Продукт (послуги) фірми і ринок	5	1
4	Тема 4. Маркетинг-план	5	1
5	Тема 5. Виробничий план	5	1
6	Тема 6. Організаційний план	5	1
7	Тема 7. Оцінка ризиків	5	1
8	Тема 8. Фінансовий план	5	1
	Всього	36	6

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1	Тема 1. Цілі, завдання і функції бізнес-планування	5	8
2	Тема 2. Технологія розробки бізнес-плану	10	8
3	Тема 3. Продукт (послуги) фірми і ринок	14	16
4	Тема 4. Маркетинг-план	14	24
5	Тема 5. Виробничий план	14	16
6	Тема 6. Організаційний план	14	16
7	Тема 7. Оцінка ризиків	14	16
8	Тема 8. Фінансовий план	14	24
	Разом	99	129

7. Індивідуальні завдання

Студенти очної форми навчання індивідуальне завдання представляють проектом бізнес-плану, який вони розробляють згідно методичних рекомендацій для умов малого бізнесу. Кожен студент готує бізнес-план самостійно і здає на перевірку та захищається до проведення підсумкового контролю.

Індивідуальна робота для заочної форми навчання виконується студентами як контрольна робота у вигляді реферату. Не пізніше як за тиждень до початку сесії студент подає реферат,

який повинен бути зареєстрований на кафедрі менеджменту, на перевірку викладачу. Індивідуальне завдання виконується згідно Методичних рекомендацій. Темі контрольних робіт наведено нижче.

1. **Бізнес-проект як інвестиційний задум** (інжиніринг, реінжиніринг та удосконалення бізнесу, життєвий цикл бізнес-проекту та його вплив на ділову активність підприємства)
2. **Бізнес-ідея як інноваційний задум** (поняття, джерела та методи розроблення, зміст та способи представлення, презентація, критерії оцінки ефективності)
3. **Підприємництво як реалізація бізнес-ідеї** (умови набуття статусу малого та середнього бізнесу, переваги та недоліки малого та середнього бізнесу, початок підприємницької діяльності, закордонний досвід підприємництва)
4. **Франчайзинг як інструмент створення та реалізації бізнес-ідеї** (сутність франчайзингу, види, переваги та недоліки, вітчизняний та закордонний досвід)
5. **Методи бізнес-планування: їх переваги та недоліки** (балансовий, досвідно-статистичний, нормативний, економіко-математичний, метод чуттєвості, перевірка стійкості, граничного аналізу, норми прибутку на вкладений капітал, тощо)
6. **Аналіз ринку** (основні характеристики цільового ринку, сегментація, критерії оцінки, аналіз конкурентів, прогноз кон'юнктури)
7. **Планування стратегії підприємства** (вихід на новий ринок, розвиток існуючого ринку через аналіз факторів, умов, слабких місць в діяльності конкурентів)
8. **План маркетингу** (планування ціни та цінова політика, реклама та просування товару на ринок)
9. **План виробництва** (виробничий процес та його забезпечення, виробничі потужності та їх роль у забезпеченні конкурентоспроможності бізнесу, розвиток виробничих потужностей за рахунок придбання та оренди, зокрема лізингу)
10. **Організаційний план** (організаційна структура управління, кадрова політика та розвиток персоналу, планування потреби в персоналі та фонду заробітної платні)
11. **Фінансовий план** (цілі, задачі, функції, зміст, аналіз фінансового стану, планування доходів та видатків)
12. **Джерела фінансування реалізації бізнес-плану** (основні джерела, їх характеристика, переваги та недоліки, привернення кредитів та аналіз їх ефективності, співвідношення основних джерел фінансування реалізації бізнес-плану)
13. **Особливості роботи з іноземними інвесторами** (стратегії привернення закордонних інвестицій, договірні стосунки з іноземними партнерами, програмно-інформаційне забезпечення процесу бізнес-планування)
14. **Аналіз ефективності інвестицій** (основні показники, складання графіку беззбитковості за матеріалами бізнес-плану, планування звіту про прибутки та збитки, плановий баланс)
15. **Оцінка ризиків у бізнес-плануванні** (сутність, місце та роль господарського ризику у плануванні, види ризиків та втрат (матеріальні, трудові, фінансові, часові), зовнішні та внутрішні ризики, аналіз ризиків)
16. **Бізнес-проект як інвестиційний задум** (інжиніринг, реінжиніринг та удосконалення бізнесу, життєвий цикл бізнес-проекту та його вплив на ділову активність підприємства)
17. **Бізнес-ідея як інноваційний задум** (поняття, джерела та методи розроблення, зміст та способи представлення, презентація, критерії оцінки ефективності)

18. **Підприємництво як реалізація бізнес-ідеї** (умови набуття статусу малого та середнього бізнесу, переваги та недоліки малого та середнього бізнесу, початок підприємницької діяльності, закордонний досвід підприємництва)
19. **Франчайзинг як інструмент створення та реалізації бізнес-ідеї** (сутність франчайзингу, види, переваги та недоліки, вітчизняний та закордонний досвід)
20. **Методи бізнес-планування: їх переваги та недоліки** (балансовий, досвідно-статистичний, нормативний, економіко-математичний, метод чуттєвості, перевірка стійкості, граничного аналізу, норми прибутку на вкладений капітал, тощо)

8. Методи навчання

Методи навчання спрямовані на: формування інтересу (дискусії, логічні вправи, створення ситуацій тощо), передачу і сприймання інформації (словесні, наочні, практичні), розвиток логічного мислення (індуктивний, дедуктивний, репродуктивний, проблемно-пошуковий).

Навчальний процес розподіляється на лекції (заочна форма навчання), практичні заняття, консультації та контрольні заходи.

Для практичного опанування дисципліни «Бізне-планування» використовуються теоретичні знання, отримані в процесі вивчення цієї дисципліни.

Завдання практичних занять з дисципліни «Формування ефективної команди» виконуються у вигляді: розрахункових вправ, графічно-розрахункових вправ.

Передбачено консультації та індивідуальні заняття зі студентами за розкладом, що складається кафедрою перед початком кожної чверті.

9. Методи контролю

Підсумкове оцінювання знань студент можливе за результатами поточної успішності або за результатами заліку.

Підсумкове оцінювання знань за результатами поточної успішності виконується наступним чином.

1. Очна форма навчання:

- відвідування практичних занять, робота на практичних заняттях, усне опитування – 20 балів;
- виконання індивідуального завдання – 60 балів;
- підсумковий тест – 20 балів.

Підсумкова оцінка в балах розраховується за накопичувальною системою як сума балів, отриманих студентом за змістовні модулі і підсумковий тест.

Залік – це письмова робота, яка складається з:

- двадцяти тестових завдань, вага кожного завдання 3 бали;
- однієї задачі, вага 40 балів.

Час на виконання залікової роботи становить 80 хвилин.

2. Заочна форма навчання:

Залік – це письмова робота, яка складається з:

- двадцяти тестових завдань, вага кожного завдання 4 бали;
- однієї задачі, вага 20 балів.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Студенти можуть отримати підсумкову (залікову) оцінку з дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів.

Поточна робота студента	Залік
- відвідування практичних занять, робота на практичних заняттях, усне опитування – 20; - виконання індивідуального завдання - 60 - підсумковий тест – 20 балів.	- тести – 60 балів; - задача – 40 балів.
100 балів	100 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни включає:

- робочу програму дисципліни;
- конспект лекцій на електронному носії;
- матеріали методичного забезпечення дисципліни для всіх видів занять та самостійної роботи студентів;
- питання для підсумкового контролю знань на електронному і паперовому носіях;
- завдання для індивідуальної самостійної роботи на електронному носії.

12. Рекомендована література

Базова

1. Бізнес-планування: навч. посіб. /Т.Г. Васильців, Я.Д. Качмарик, В.І. Блонська, Р.Л. Лупак. – К.: Знання, 2013. – 173 с.
2. Бескровна Л.О. Бізнес-планування підприємства: навч. посіб. / Л.О. Бескровна. – Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2012. – 124 с.
3. Бизнес-планирование. Учеб. пособ. / Е.К. Торосян, Л.П. Сажнева, А.В. Варузов. – СПб.: Университет ИТМО, 2015. – 90 с.
4. Смирнова О.П., Беяева С.В. Бизнес-планирование: учеб. пособ. / О.П. Смирнова, С.В. Беяева. – Иваново: ИГХ-ТУ, 2015. – 140 с.
5. Минко И.С. Бизнес-планирование инновационных проектов: учеб. пособ. / И.С. Минко. – СПб.: НИУ ИТМО; ИХиБТ, 2014. – 171 с.

Допоміжна

1. Бизнес-планирование: учеб. пособ. / В.А. Богомолова, Н.М. Белоусова, О.В. Кублашвили, Р.Ю. Ролдугина. – М.: МУП им. Ивана Фёдорова, 2014 г. – 260 с.

2. Стрекалова Н.Д. Бизнес-планирование: учебн. пособ. (+CD с учебными материалами) / Н.Д. Стрекалова. – СПб.: Питер, 2012. – 352 с.
3. Семиглазов В.А. Бизнес-планирование: учеб. пособ. / В.А. Семиглазов. – Томск: ЦПП ТУСУР, 2014. – 89 с.
4. Петров К.Н. Как разработать бизнес-план: практич. пособ. с приерами и шаблонами / К.Н. Петров. – М.: ООО «И.Д. Вильямс, 2008. – 384 с.
5. Кондратьева М.Н. Бизнес-планирование: учеб. пособ. / М.Н. Кондратьева М.Н., Е.В. Баландина, Ю.С. Трефилова. – Ульяновск: УлГТУ, 2014. – 144 с.

13. Інформаційні ресурси

- друкований та роздавальний матеріал.